

گذشته، حال و آینده کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا در بازارهای نوظهور: رویکرد کتاب‌سنجی برای تعیین عملکرد و نگاشت علمی

محمد اسدزاد ^۱ مهران رضوانی ^{۲*} کمال سخدری ^۳	تاریخ چاپ: ۱ تیر ۱۴۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۸ خرداد ۱۴۰۴ تاریخ بازنگری: ۱۱ خرداد ۱۴۰۴ تاریخ ارسال: ۱۸ اسفند ۱۴۰۳	شیوه استناددهی: اسدزاد، محمد، رضوانی، مهران، و سخدری، کمال. (۱۴۰۴). گذشته، حال و آینده کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا در بازارهای نوظهور: رویکرد کتاب‌سنجی برای تعیین عملکرد و نگاشت علمی. یادگیری هوشمند و تحول مدیریت، ۳(۲)، ۲۹-۱.
---	---	--

چکیده

هدف این پژوهش ترسیم تصویری جامع از روندهای گذشته، وضعیت کنونی و مسیرهای آتی پژوهش در حوزه کارآفرینی بین‌المللی با رویکرد قابلیت‌های پویا در بازارهای نوظهور است. این مطالعه با رویکرد توصیفی-تحلیلی و با استفاده از روش کتاب‌سنجی انجام شد و ۹۰۸ سند علمی نمایه‌شده در پایگاه استنادی اسکوپوس طی سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ مورد تحلیل قرار گرفت؛ تحلیل‌های عملکردی و نگاشت علمی با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای Excel، VOSviewer و R انجام شد. نتایج نشان داد رشد سالانه تولیدات علمی در این حوزه قابل توجه است و تمرکز پژوهش‌ها به تدریج از بازارهای توسعه‌یافته به سمت بازارهای نوظهور در حال تغییر است؛ همچنین ساختار مفهومی ادبیات موجود در چهار خوشه اصلی شامل نوآوری، قابلیت‌های پویا، کارآفرینی بین‌المللی و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط سازمان‌دهی شده است. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که اگرچه کشورهای توسعه‌یافته همچنان نقش پررنگی در تولید دانش دارند، اما بازارهای نوظهور—به‌ویژه چین—به کانون‌های جدید پژوهشی تبدیل شده‌اند و انجام مطالعات مفهومی و تجربی عمیق‌تر در این زمینه ضروری است.

واژگان کلیدی: کارآفرینی بین‌المللی؛ قابلیت‌های پویا؛ بازارهای نوظهور؛ کتاب‌سنجی؛ نگاشت علمی

مشخصات نویسندگان:

۱. دانشجوی دکتری، گروه سازمانی، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۲. استاد، گروه سازمانی، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۳. دانشیار، گروه سازمانی، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

پست الکترونیکی: m.rezvani@ut.ac.ir

© ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به

نویسنده است.

انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی **CC BY-NC 4.0** صورت گرفته است.

The Past, Present, and Future of International Entrepreneurship and Dynamic Capabilities in Emerging Markets: A Bibliometric Approach to Performance Assessment and Scientific Mapping

Mohammad Asadnezhad ¹ Mehran Rezvani ^{2*} Kamal Sakhdari ³	Submit Date: 08 March 2025 Revise Date: 01 June 2025 Accept Date: 08 June 2025 Publish Date: 22 June 2025	How to cite: Asadnezhad, M., Rezvani, M., & Sakhdari, K. (2025). The Past, Present, and Future of International Entrepreneurship and Dynamic Capabilities in Emerging Markets: A Bibliometric Approach to Performance Assessment and Scientific Mapping. <i>Intelligent Learning and Management Transformation</i> , 3(2), 1-29.
---	--	---

Abstract

This study aims to provide a comprehensive overview of past trends, current status, and future research directions in international entrepreneurship from a dynamic capabilities perspective in emerging markets. Using a descriptive–analytical design, this bibliometric study analyzed 908 documents indexed in the Scopus database from 2017 to 2022, applying performance analysis and science mapping techniques through Excel, VOSviewer, and R software. The results indicate a strong growth trajectory in scholarly output, a gradual shift of research focus from developed economies toward emerging markets, and the formation of four major conceptual clusters centered on innovation, dynamic capabilities, international entrepreneurship, and small and medium-sized enterprises. The findings suggest that while developed countries continue to contribute substantially to the literature, emerging markets—particularly China—are increasingly shaping the intellectual structure of the field, highlighting the need for more theory-driven and context-sensitive future research.

Keywords: *International entrepreneurship; Dynamic capabilities; Emerging markets; Bibliometric analysis; Scientific mapping*

Authors' Information:

m.rezvani@ut.ac.ir

1. PhD Student, Department of Organizational, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran
2. Professor, Department of Organizational, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran
3. Associate Professor, Department of Organizational, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran

© 2025 the authors. This is an open access article under the terms of the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) License.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، پویایی فزاینده محیط‌های کسب و کار بین‌المللی، همراه با شتاب نوآوری فناورانه و گسترش بازارهای نوظهور، موجب شده است که کارآفرینی بین‌المللی به یکی از کانون‌های اصلی پژوهش در حوزه‌های مدیریت، اقتصاد و مطالعات کارآفرینی تبدیل شود. ریشه‌های نظری این حوزه را می‌توان در دیدگاه مبتنی بر منابع و رشد بنگاه جست‌وجو کرد؛ جایی که پنهان با تأکید بر نقش قابلیت‌ها و منابع درونی شرکت‌ها، مبنای تحلیل توسعه و رشد بنگاه را فراهم ساخت (Penrose, 1959). این رویکرد بعدها در مطالعات بین‌المللی سازی تکامل یافت و توجه پژوهشگران را به این واقعیت جلب کرد که ورود و گسترش بنگاه‌ها در بازارهای فراملی نه صرفاً یک تصمیم مقطعی، بلکه فرایندی پویا و وابسته به یادگیری، تجربه و انباشت دانش است (Johanson & Vahlne, 2009). در چنین بستری، کارآفرینی بین‌المللی به‌عنوان فرایند شناسایی، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌های فرامرزی شکل گرفت و به تدریج از یک مفهوم حاشیه‌ای به یک جریان نظری مستقل بدل شد (Oviatt & McDougall, 2005; Zahra & George, 2002).

همزمان با گسترش این حوزه، مفهوم قابلیت‌های پویا به‌عنوان چارچوبی تحلیلی برای توضیح چگونگی تطبیق و بازپیکربندی منابع سازمانی در محیط‌های متلاطم مطرح شد. پیوند این مفهوم با کارآفرینی بین‌المللی، امکان تحلیل عمیق‌تری از رفتار بنگاه‌ها در شرایط عدم قطعیت، رقابت جهانی و تغییرات سریع بازار را فراهم ساخت (Reuber et al., 2018). مطالعات نشان داده‌اند که بنگاه‌های کوچک و متوسط، به‌ویژه در اقتصادهای نوظهور، برای بقا و رشد در بازارهای جهانی ناگزیر به توسعه قابلیت‌هایی هستند که به آن‌ها اجازه می‌دهد فرصت‌های بین‌المللی را سریع‌تر شناسایی و از آن‌ها بهره‌برداری کنند (Dabić et al., 2020; Paul et al., 2017). این امر باعث شده است که پژوهش‌ها به‌طور فزاینده‌ای به بررسی نقش نوآوری، یادگیری سازمانی و بازآفرینی راهبردها در فرایند بین‌المللی سازی توجه کنند (Hallböck & Gabrielsson, 2013; Lee & Trimi, 2021).

در کنار این تحولات نظری، تحولات فناورانه و دیجیتالی نیز به‌طور اساسی ماهیت کارآفرینی و نوآوری را دگرگون کرده‌اند. همگرایی فناوری‌ها، گسترش پلتفرم‌های دیجیتال و تغییر الگوهای ارزش آفرینی، فرصت‌های جدیدی را برای کارآفرینان در بازارهای جهانی ایجاد کرده است (Lee & Trimi, 2021; Sapiro, 2024). این روند به‌ویژه در بازارهای نوظهور اهمیت بیشتری یافته است؛ جایی که محدودیت‌های نهادی و منابعی با خلاقیت، نوآوری اجتماعی و کارآفرینی دیجیتال جبران می‌شود (Sitaridis & Kitsios, 2024; Wulan, 2024). پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که آموزش کارآفرینی و توسعه شایستگی‌های کارآفرینانه می‌تواند نقش مهمی در تقویت نیت کارآفرینانه و عملکرد بنگاه‌ها ایفا کند (McNeil, 2025; Overwien et al., 2024; Widodo et al., 2025).

افزایش چشمگیر حجم پژوهش‌ها در این حوزه، در کنار تنوع رویکردهای نظری و روش‌شناختی، چالشی اساسی را برای پژوهشگران ایجاد کرده است: چگونه می‌توان تصویری منسجم از وضعیت دانش موجود، روندهای غالب و شکاف‌های پژوهشی ترسیم کرد؟ در پاسخ به این پرسش، روش‌های مروری نظام‌مند و به‌ویژه مطالعات کتاب‌سنجی به‌عنوان ابزارهایی قدرتمند برای تحلیل ساختار دانش و تحول حوزه‌های علمی مطرح شده‌اند (Godin, 2006; Tranfield et al., 2003). کتاب‌سنجی با اتکا بر داده‌های استنادی و شبکه‌های علمی، امکان شناسایی الگوهای تولید دانش، بازیگران کلیدی، مجلات پیشرو و خوشه‌های مفهومی را فراهم می‌سازد (Aria & Cuccurullo, 2017; Janik et al., 2020). پایگاه‌های استنادی بین‌المللی، به‌ویژه اسکوپوس، نقش محوری در شکل‌دهی و ارزیابی تولیدات علمی ایفا می‌کنند و به‌عنوان منابع اصلی داده برای تحلیل‌های کتاب‌سنجی مورد استفاده قرار می‌گیرند (Martín-Martín et al., 2021; Schotten et al., 2017). با این حال، استفاده گسترده از شاخص‌های استنادی و ضریب تأثیر مجلات همواره با نقدهایی همراه بوده است. برخی پژوهشگران بر محدودیت‌های شاخص‌های کمی در سنجش کیفیت پژوهش تأکید کرده و نسبت به پیامدهای ناخواسته آن‌ها هشدار داده‌اند (Abramo & D'Angelo, 2016; Aksnes et al., 2019; Archambault & Larivière, 2009). در این چارچوب، مطالعات جدید تلاش کرده‌اند با رویکردی انتقادی‌تر، رابطه میان رشد موضوعات پژوهشی و تأثیر استنادی را بررسی کنند (Sjögårde & Didegah, 2022). در سال‌های اخیر، مطالعات کتاب‌سنجی در حوزه‌های مختلف علوم مدیریت و کارآفرینی به‌سرعت گسترش یافته‌اند و به ابزاری رایج برای مرور ادبیات تبدیل شده‌اند (Basílio et al., 2022; González-Alcaide, 2021). این مطالعات نه تنها به ترسیم نقشه‌های علمی کمک می‌کنند، بلکه امکان مقایسه حوزه‌ها، شناسایی روندهای نوظهور و اولویت‌بندی مسیرهای پژوهشی آینده را نیز فراهم می‌سازند (Han et al., 2020; Pesta et al., 2018; Wang et al., 2020). در حوزه کارآفرینی بین‌المللی، اگرچه مرورهای نظام‌مند و مطالعات مفهومی متعددی انجام شده است (Jones et al., 2011; Paul et al., 2017)، اما پژوهش‌ها نشان می‌دهد که هنوز نیاز به تحلیل‌های جامع کتاب‌سنجی با تمرکز مشخص بر قابلیت‌های بویا و بازارهای نوظهور احساس می‌شود (Dabić et al., 2020). یکی از دلایل اهمیت این تمرکز، نقش فزاینده بازارهای نوظهور در اقتصاد جهانی و سهم روبه‌رشد آن‌ها در تولید دانش کارآفرینی است. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که کارآفرینی در این بازارها اغلب تحت تأثیر عوامل نهادی، فرهنگی و روان‌شناختی خاصی قرار دارد و تاب‌آوری سازمانی و کارآفرینانه نقش تعیین‌کننده‌ای در موفقیت بنگاه‌ها ایفا می‌کند (Chervona & Бондаренко, 2025; Damoah, 2025; Mahamat et al., 2025). از سوی دیگر، برندسازی کارآفرینانه، نوآوری اجتماعی و مهارت‌های کارآفرینی به‌عنوان سازوکارهایی کلیدی برای بهبود عملکرد بنگاه‌ها مطرح شده‌اند (Rahimi et al., 2024; Sunday et al., 2024).

در عین حال، تنوع روش‌های پژوهشی و ابزارهای سنجش در این حوزه، ضرورت توجه به اعتبار و روایی سازه‌ها را برجسته می‌سازد. ادبیات روش‌شناسی بر اهمیت روایی همگرا و افتراقی و چالش‌های مرتبط با سنجش مفاهیم پیچیده تأکید دارد (Cable & DeRue, 2002; Orme et al., 1986; Russell et al., 1980; Simpson & Gangestad, 1991; Watson et al., 1995). در حوزه مدیریت و بازاریابی نیز مباحث گسترده‌ای درباره کفایت معیارهای روایی و پیامدهای استفاده نادرست از آن‌ها مطرح شده است (Farrell, 2010; Henseler et al., 2016; Voorhees et al., 2015). این مباحث نشان می‌دهد که تحلیل‌های کتاب‌سنجی، هرچند عمدتاً کمی هستند، باید با درک روش‌شناختی دقیق و تفسیر محتاطانه نتایج همراه شوند.

با توجه به رشد سریع حجم انتشارات علمی، افزایش پیچیدگی شبکه‌های دانشی و اهمیت روزافزون کارآفرینی بین‌المللی در بازارهای نوظهور، انجام یک مطالعه کتاب‌سنجی جامع که بتواند گذشته، حال و آینده این حوزه را از منظر قابلیت‌های پویا ترسیم کند، ضرورتی انکارناپذیر است. چنین مطالعه‌ای می‌تواند به شناسایی بازیگران کلیدی، خوشه‌های مفهومی غالب، روندهای نوظهور و شکاف‌های پژوهشی کمک کند و مبنایی برای توسعه نظری و مطالعات تجربی آینده فراهم سازد (Basílio et al., 2022; González-Alcaide, 2021; Sjögarde & Didegah, 2022). هدف این مطالعه ترسیم و تحلیل ساختار دانشی، روندهای تحول و مسیرهای آتی پژوهش در حوزه کارآفرینی بین‌المللی با رویکرد قابلیت‌های پویا در بازارهای نوظهور از طریق یک تحلیل کتاب‌سنجی جامع است.

روش‌شناسی

روش‌شناسی یک پژوهش مروری، همچون دیگر پژوهش‌های علمی بصورتی گام به گام و نظامند در جهت مواجهه عینی با مسئله پژوهش است (ترانفیلد، دنیر و اسمارت^۱، ۲۰۰۳). چنانکه حجم نشریات دانشگاهی با سرعت در حال افزایش است. به این ترتیب، به روز نگه داشتن و دانستن هر حوزه خاص از علم به طور فزاینده‌ای دشوار است (باسیلیو و همکاران^۲، ۲۰۲۲). پژوهش حاضر، مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی است که با روش کتاب‌سنجی صورت گرفته است. در ادامه به بررسی گام‌های روش‌شناسی پرداخته می‌شود:

گام اول: انتخاب مسئله و حوزه مورد مطالعه

در مطالعه حاضر از برترین اسناد علمی از طریق نرم افزار **publish or Perish** استفاده شد و چارچوب حوزه نظری بر این اساس مشخص شده است. نویسندگان با توجه به پراکندگی و تکرار موجود در ادبیات بین‌المللی سازی و کارآفرینی بین‌المللی با توجه به وجوه تشابه و افتراق بین این حوزه‌ها بعنوان یکی از مسائل اصلی انتخاب موضوع و انجام تحقیق کتاب‌سنجی برگزیده است و نهایتاً رشد مقالات در این حوزه و

¹ Tranfield, Denyer and Smart

² Basílio, M. P., Pereira, V., Costa, H. G., Santos, M., & Ghosh, A.

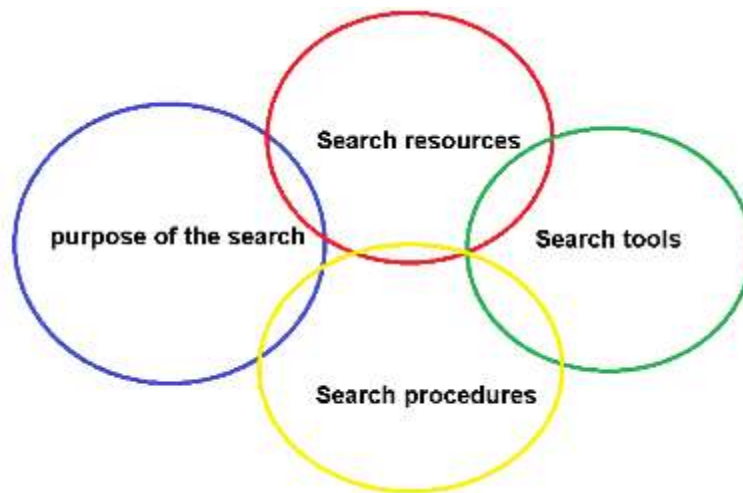
نیاز به یک جمع بندی بر روی خروجی‌های این پژوهش‌ها نویسندگان را به سمت بررسی پژوهش‌های این حوزه در ۵ سال اخیر سوق داده است.

گام دوم: تعیین اهداف

نویسندگان اهداف پژوهش حاضر را با توجه به نظر اسنادی در ۲۰۱۹ در دو بخش اهداف عملکردی و ترسیم نقشه‌های علمی در نظر گرفته‌اند.

گام سوم: مشخص کردن استراتژی جستجو

با توجه به نظر وانگ و همکاران (۲۰۲۰)، رشد پایگاه استنادی در سال‌های اخیر و به تبع آن رشد تعداد مقالات علمی منتشر شده که هر ۹ تا ۱۵ سال دو برابر می‌شود، نویسندگان را نیازمند یک راهبرد جستجو در حجم عظیمی از اطلاعات استنادی می‌کند. در این بخش استراتژی جستجو شامل ۴ مرحله است.

شکل ۱. اجزای استراتژی جستجوی داده‌های استنادی (مردادی و میرالماسی، ۲۰۲۰)

نویسندگان فیلترهای لازم برای بازتعریف جستجو را در اسکوپوس اعمال و نتیجه جستجو و و معیارهای آن در جدول ۱ مشخص است.

جدول ۱. رویه‌ها و معیارهای سرچ منابع استنادی

آیتم‌ها	توصیف
پایگاه استنادی ^۲	پایگاه استنادی اسکوپوس
کلید واژه‌ها ^۳	("international Entrepreneurship") AND (" dynamic capabilities") AND ("emerging markets")
حوزه سرچ ^۴ در کتابخانه	Title, abstract ,keywords

¹ Moradi and Miralmasi

² The scopus database

³ Search words

⁴ Search feilds

(("international Entrepreneurship") AND (" dynamic capabilities") AND ("emerging markets") AND (LIMIT-TO (SRCTYPE,"j")) AND (LIMIT-TO (PUBSTAGE,"final")) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE,"ar") OR LIMIT-TO (DOCTYPE,"re")) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA,"BUSI")) AND (LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۲۲) OR LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۲۱) OR LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۲۰) OR LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۱۹) OR LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۱۸) OR LIMIT-TO (PUBYEAR,۲۰۱۷)) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE,"English") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"Spanish") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"Portuguese") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"Bosnian") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"Chinese") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"French") OR LIMIT-TO (LANGUAGE,"Polish"

مقالات ژورنالی و مروری	نوع اسناد ^۱
۲۰۲۲-۲۰۱۷	بازه زمانی جستجو ^۲
همه زبانها (بخش های استنادی انگلیسی)	زبان

لازم به ذکر است که دلیل انتخاب بازه زمانی ۲۰۱۷-۲۰۲۲ توسط محققان، به دلیل نرخ رشد به شدت افزایشی مطالعات در زمینه موضوع مورد بررسی از سال ۲۰۱۷ بوده است.

۴-۲. گام چهارم: انتخاب نرم افزار برای تجزیه و تحلیل کتاب سنجی

نرم افزارهای بکار گرفته شده در این پژوهش عبارتند از:

- **نرم افزار publish or perish:** از این نرم افزار در یافتن حوزه پژوهش، نویسندگان برتر آن حوزه و به طور کلی ادبیات نظری برای نگارش پژوهش استفاده شده است.
- **نرم افزار زوترو:** از این نرم افزار برای مدیریت و سازماندهی منابع پژوهش استفاده شده است.
- **نرم افزار VOSVIEWER:** از این نرم افزار در ترسیم شبکه های هم واژگانی و تحلیل شبکه و خوشه بندی های آن استفاده شده است.
- **نرم افزار R:** از این نرم افزار جهت کسب اطلاعات عملکردی و تحلیل شبکه استفاده شده است.

۵-۲. گام پنجم: جمع آوری اطلاعات و استخراج داده ها

اکنون بر اساس اطلاعات جدول ۲ اقدام به جستجو در پایگاه استنادی اسکوپوس نموده و در تاریخ ۳۱ ژانویه سال ۲۰۲۳، تعداد ۹۰۸ سند بر اساس کلید واژه های مورد نظر و استفاده از عملگرها بدست آمده است.

¹ Type of publication

² Timespan

اکنون نویسندگان در قالب فاز ششم روش‌شناسی پژوهش اقدام به بررسی نتایج عملکردی (توصیفی)، تحلیل شبکه می‌شود. پیش از بررسی هر یک از بخش‌های بیان شده ابتدا یک تحلیل کلی در اسناد باقی مانده در سبد تحلیل را ارزیابی می‌کنیم.

جدول ۲. نمای کلی اطلاعات اصلی کتاب سنجی

Description	Results	DOCUMENT CONTENTS	
Timespan	۲۰۱۷-۲۰۲۲	Keywords Plus (ID)	۸۹۳
Sources (Journals, Books, etc)	۲۵۶	Author's Keywords (DE)	۲۵۰۶
Documents	۹۰۸	AUTHORS	
Annual Growth Rate %	۶۸/۲۶	Authors	۲۱۹۵
Document Average Age	۲/۷۸	Authors of single-authored docs	۶۶
Average citations per doc	۱۶/۱۳		
References	۸۴۴۹۰		
AUTHORS COLLABORATION		DOCUMENT TYPES	
Single-authored docs	۶۸	article	۸۶۵
Co-Authors per Doc	۳/۰۹	review	۴۳
International co-authorships %	۴۲/۴		

جدول بالا نشان می‌دهد که در بازه ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ تعداد ۹۰۸ سند در سبد تحلیل پیرامون حوزه مورد نظر قرار گرفته است که البته ۲۵۶ نشریه این ۹۰۸ مطالعه را منتشر نموده و رشد سالانه تولید علمی در این حوزه ۶۸/۲۶ که رشد بسیار خوبی است. متوسط استناداتی که مطالعات دریافت کرده‌اند ۱۶/۱۳ که مقدار خوبی در حوزه مورد نظر است. اما نتایج نشان می‌دهد که مقالات کمی با استنادات بسیار وجود دارد، در حالیکه مقالات متعددی با استنادات کم وجود دارد. تأثیر مجله، تعداد مراجع و تعداد نویسندگان به وضوح نشان می‌دهد که نشریات در موضوعات با رشد سریع دارای مزیت استنادی هستند (سجوجارد و دیدگاه، ۲۰۲۲). یک نمای کلی دیگر از مجموعه داده‌ها نشان می‌دهد که نویسندگان ۲۵۰۶ کلمه کلیدی مختلف را برای دسته‌بندی مطالعات خود به کار برده‌اند. علاوه بر این، مجموعه داده‌های نویسندگان شامل ۶۸ مطالعه تک نویسنده در مورد "کارآفرینی بین‌المللی" بود، در حالی که ۸۴۰ مطالعه باقی مانده با نرخ همکاری ۳/۰۹ نفر نگارش شده‌اند و همکاری‌های بین‌المللی هم دارای نرخ ۴۲/۴ نشان می‌دهد که تنها حدود ۸ درصد مقالات تک نویسنده هستند و بیش از ۹۲ درصد از طرق همکاری نگارش شده‌اند.

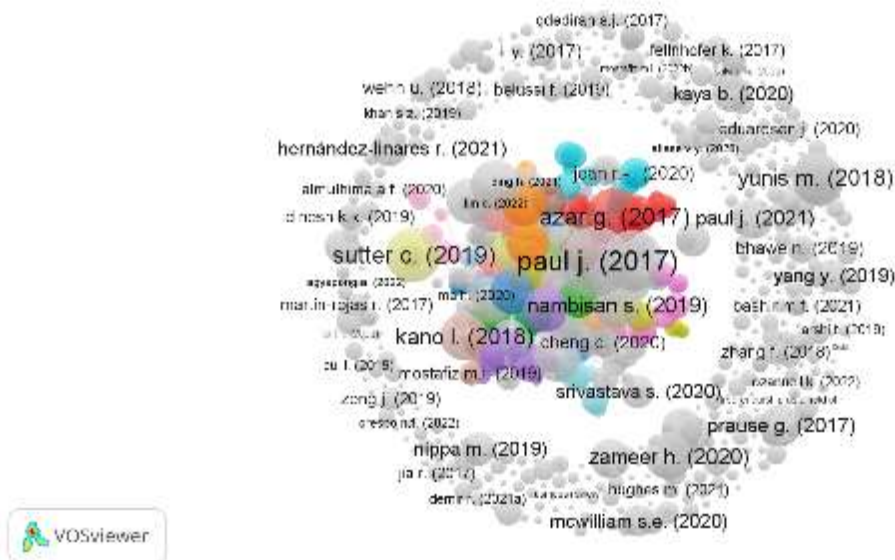
¹ Sjögarde and Didegah

تحلیل عملکردی اسناد و نویسندگان

یکی از مهمترین بخش‌های هر پژوهش کتاب‌سنجی دستیابی به اسناد و همچنین نویسندگانی است که بیشترین اثرگذاری را در یک حوزه علمی داشته‌اند.

جدول ۱۰.۳. مطالعه برتر در حوزه ی کارآفرینی بین‌المللی

AU	TI	PY	SO	TC
PAUL J;PARTHASARATHY S;GUPTA P	EXPORTING CHALLENGES OF SMES: A REVIEW AND FUTURE RESEARCH AGENDA	۲۰۱۷	JOURNAL OF WORLD BUSINESS	۳۷۳
LUO Y;TUNG RL	A GENERAL THEORY OF SPRINGBOARD MNES	۲۰۱۸	JOURNAL OF INTERNATIONAL BUSINESS STUDIES	۲۶۶
AZAR G;CIABUSCHI F	ORGANIZATIONAL INNOVATION, TECHNOLOGICAL INNOVATION, AND EXPORT PERFORMANCE: THE EFFECTS OF INNOVATION RADICALNESS AND EXTENSIVENESS	۲۰۱۷	INTERNATIONAL BUSINESS REVIEW	۲۲۶
SUTTER C;BRUTON GD;CHEN J	ENTREPRENEURSHIP AS A SOLUTION TO EXTREME POVERTY: A REVIEW AND FUTURE RESEARCH DIRECTIONS	۲۰۱۹	JOURNAL OF BUSINESS VENTURING	۲۰۶
YUNIS M;TARHINI A;KASSAR A	THE ROLE OF ICT AND INNOVATION IN ENHANCING ORGANIZATIONAL PERFORMANCE: THE CATALYSING EFFECT OF CORPORATE ENTREPRENEURSHIP	۲۰۱۸	JOURNAL OF BUSINESS RESEARCH	۱۷۴
FERREIRA J;COELHO A;MOUTINHO L	DYNAMIC CAPABILITIES, CREATIVITY AND INNOVATION CAPABILITY AND THEIR IMPACT ON COMPETITIVE ADVANTAGE AND FIRM PERFORMANCE: THE MODERATING ROLE OF ENTREPRENEURIAL ORIENTATION	۲۰۲۰	TECHNOVATION	۱۵۶
OLANREWAJU A-ST;HOSSAIN MA;WHITESIDE N;MERCIECA P	SOCIAL MEDIA AND ENTREPRENEURSHIP RESEARCH: A LITERATURE REVIEW	۲۰۲۰	INTERNATIONAL JOURNAL OF INFORMATION MANAGEMENT	۱۵۱
KANO L	GLOBAL VALUE CHAIN GOVERNANCE: A RELATIONAL PERSPECTIVE	۲۰۱۸	JOURNAL OF INTERNATIONAL BUSINESS STUDIES	۱۴۵
ZAMEER H;WANG Y;YASMEEN H	REINFORCING GREEN COMPETITIVE ADVANTAGE THROUGH GREEN PRODUCTION, CREATIVITY AND GREEN BRAND IMAGE: IMPLICATIONS FOR CLEANER PRODUCTION IN CHINA	۲۰۲۰	JOURNAL OF CLEANER PRODUCTION	۱۴۱
ANWAR M	BUSINESS MODEL INNOVATION AND SMES PERFORMANCE-DOES COMPETITIVE ADVANTAGE MEDIATE?	۲۰۱۸	INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATION MANAGEMENT	۱۳۴

شکل ۲. اهمیت اسناد موجود در سبد تحلیل بر اساس تعداد استنادات کل

در شکل ۲ اهمیت این اسناد بر اساس نام نویسندگان آنها مشخص شده است و مطابق با جدول ۵ هر سندی که بالاترین تعداد استناد را دریافت کرده است بزرگتر و از وزن بیشتری برخوردار است.

جدول ۴. نمای ۱۰ نویسنده با بیشترین تعداد تولیدات علمی در حوزه کارآفرینی بین‌المللی

Element	h_index	g_index	m_index	TC	NP	PY_start
KHAN Z	۸	۱۰	۱,۳۳۳	۲۵۰	۱۰	۲۰۱۸
PAUL J	۷	۸	۱	۷۲۸	۸	۲۰۱۷
BRESCIANI S	۶	۶	۲	۱۴۷	۶	۲۰۲۱
FALAHAT M	۶	۷	۰,۸۵۷	۱۵۹	۷	۲۰۱۷
KNIGHT G	۶	۶	۱	۲۶۷	۶	۲۰۱۸
DIMITRATOS P	۵	۵	۰,۷۱۴	۲۳۸	۵	۲۰۱۷
JOHANSON M	۵	۶	۰,۷۱۴	۱۰۸	۶	۲۰۱۷
ADOMAKO S	۴	۶	۱	۷۲	۶	۲۰۲۰
ANWAR M	۴	۵	۰,۶۶۷	۱۸۱	۵	۲۰۱۸
ARSLAN A	۴	۴	۰,۵۷۱	۷۸	۴	۲۰۱۷

در جدول ۶ مشاهده می‌شود که KHAN Z با تعداد کل ۱۰ مطالعه تعداد ۲۵۰ ارجاع و همچنین h_index ۸ PAUL J با تعداد کل ۸ مطالعه تعداد کل ارجاع ۷۲۸ و h_index ۷ BRESCIANI S با تعداد ۶ مقاله و تعداد ۱۴۷ ارجاعات و h_index ۶ FALAHAT M با تعداد کل ۷ مطالعه و تعداد ۱۵۹ کل ارجاعات با h_index ۶ می‌باشد. پژوهشگران معتبری مانند CAVUSGIL ST;KNIGHT G , ZAHRA SA , JONES MV با داشتن مقالات معتبر در این حوزه اما همانند نویسندگان دیگر این لیست در دسته ۱۰ نویسنده برتر اسناد از

نظر تعداد استنادات حتی با جمع تعداد استنادات همه مقالات خود قرار ندارند. بنابراین بار دیگر این مسئله مطرح می‌شود که تولیدات بیشتر علمی به معنای دریافت استنادات که برخی از آن به عنوان شاخص کیفی علمی در کتاب سنجی علی رغم تمامی انتقادات اشاره می‌کنند، نمی‌باشد هر چند کیفیت یک تولید علمی مفهومی چند بعدی است.

تحلیل عملکردی نشریات، سازمان‌ها

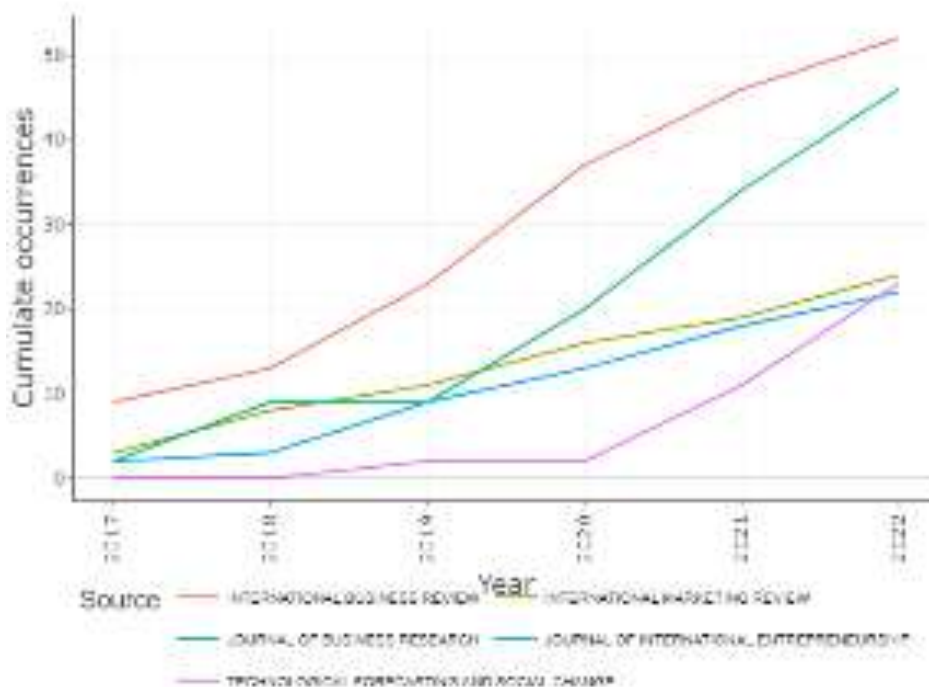
همانطور که بیان شد ۲۵۶ نشریه این ۹۰۸ مطالعه را منتشر نموده‌اند که در این بین ۱۰ نشریه‌ای که بیشترین تاثیر را از نظر تولید علمی در این حوزه پر اهمیت را بر عهده داشته‌اند، در جدول ۷ مشخص شده‌اند. البته نباید فراموش کرد که نقدهای بسیاری پیرامون راهبردهای تقویت ضریب تاثیر مجلات که برخی اخلاقی نیست در جهت افزایش رتبه‌بندی‌ها ارائه شده است.

جدول ۵. ۱۰ نشریه برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه مورد نظر

مقالات	منابع
۵۲	INTERNATIONAL BUSINESS REVIEW
۴۶	JOURNAL OF BUSINESS RESEARCH
۲۴	INTERNATIONAL MARKETING REVIEW
۲۳	TECHNOLOGICAL FORECASTING AND SOCIAL CHANGE
۲۲	JOURNAL OF INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP
۲۰	INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP AND MANAGEMENT JOURNAL
۲۰	JOURNAL OF INTERNATIONAL MANAGEMENT
۲۰	JOURNAL OF WORLD BUSINESS
۱۹	JOURNAL OF INTERNATIONAL BUSINESS STUDIES
۱۷	MANAGEMENT INTERNATIONAL REVIEW

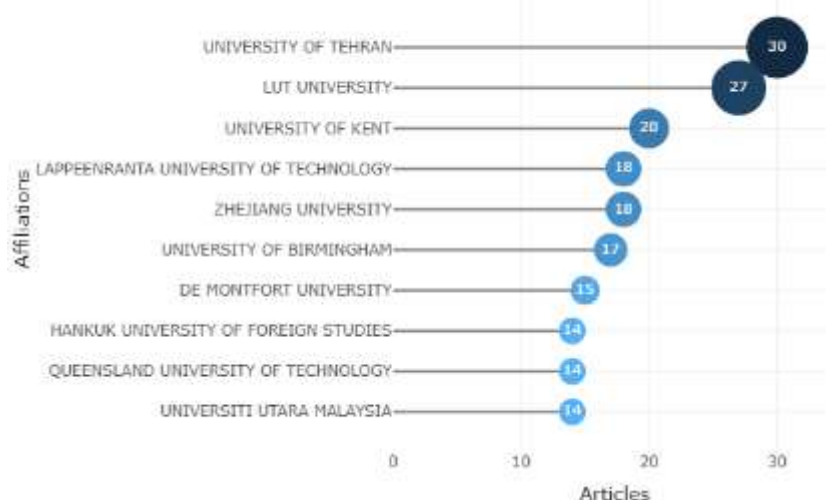
نشریه INTERNATIONAL BUSINESS REVIEW در صدر این لیست با چاپ ۵۲ مطالعه علمی پژوهشی معتبر از انتشارات مجموعه‌های Elsevier با و ضریب تاثیر ۸.۰۴۵ و همچنین ۹.۹ cite Score است که حوزه‌های Business, Management and Accounting: Business and International Management را پوشش می‌دهد. در رتبه دوم این لیست نشریه ژورنال بسیار معتبر JOURNAL OF BUSINESS RESEARCH قرار دارد که با ضریب تاثیر بالای ۱۱.۹۶۹ و ۱۱.۲ cite Score یکی از مهم‌ترین سرفصل‌های پذیرش مقاله در آن Business, Management and Accounting: Marketing به گستردگی تصمیمات کسب و کار، فرآیندها و فعالیت‌های کسب و کاری در حوزه‌های مرتبط با کسب و کار می‌باشد. این ژورنال با ۴۶ تولید علمی در رتبه دوم قرار دارد. دو ژورنال بعدی INTERNATIONAL

MARKETING REVIEW نیز که در رتبه سوم با ۲۴ تولید علمی قرار دارند که تحت انتشارات Emerald و TECHNOLOGICAL FORECASTING AND SOCIAL CHANGE بعنوان چهارمی تحت نظر انتشارات Elsevier هستند.

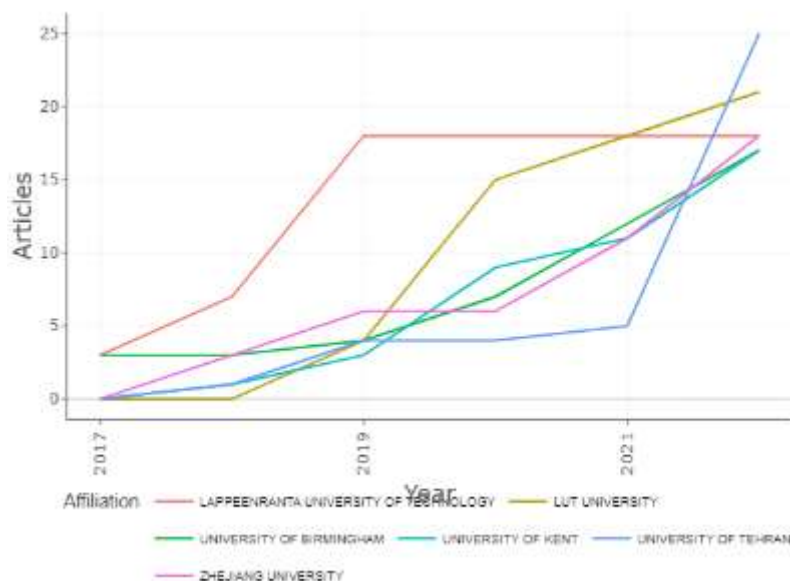
شکل ۴. رشد تولید علمی حوزه کارآفرینی بین‌المللی در نشریات

در ادامه نقد و تحلیل نمودار ۴ باز هم رشد ۵ نشریه برتر از ۸ نشریه برتر در حوزه کسب تا انتهای سال ۲۰۲۲ را در مقایسه با هم نشان می‌دهند که نشریه JOURNAL OF BUSINESS RESEARCH و TECHNOLOGICAL FORECASTING AND SOCIAL CHANGE به ترتیب در حوزه کارآفرینی بین‌المللی با شیب زیادی نسبت به نشریات دیگر در این حوزه روند رو به رشدی را تجربه کرده‌اند در حالیکه ملاحظه می‌شود، نشریه international business review علی‌رغم دارا بودن بیشترین رشد در تولیدات علمی تا سال ۲۰۲۰ داشته است، اما در دو سال شاهد کاهش نرخ رشد انتشار مقالات در حوزه کارآفرینی بین‌المللی و بین‌المللی‌سازی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در این نشریه هستیم. از طرفی باید در نظر داشت که نتایج جدول کلی نتایج نشریات نشان می‌دهد که ۲۱۶ نشریه در پایین جدول هر یک تنها سهم انتشار ۱ مقاله در حوزه مورد نظر را انجام داده‌اند و از ۹۰۸ سند موجود در سبد تحلیل در ۲۵۶ نشریه، بیش از ۴۰ درصد مطالعات معتبر در بیش از ۷ درصد از این ژورنال‌ها به چاپ رسیده است.

شکل ۵. ۱۰ سازمان برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه مورد نظر

بر اساس جدول فوق یا نمودار ۴ که بر اساس جدول ۸ ترسیم شده است دانشگاه UNIVERSITY OF TEHRAN برترین دانشگاه در حوزه سرچ پژوهش حاضر است این دانشگاه با عمر کمتر از ۱۰۰ توانسته است بالاتر از دانشگاه‌های معتبر جهانی بعنوان بهترین عملکرد در حوزه مورد تحقیق قرار گیرد، دانشگاه تهران با بیشترین تولیدات علمی در حوزه کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا، در بازارهای بین‌المللی، بعنوان برترین موسسه از نظر میزان تولید و رشد مقالات در پایگاه اسکوپوس شناخته شود، مطابق با اطلاعات وب سایت <https://www.scimagoir.com> به عنوان دانشگاه‌های q1 ثبت شده‌اند این دانشگاه دارای رتبه ۴۰۲ در رتبه‌بندی جهانی و رتبه اول در کشور ایران را دارد. دانشگاه LUT UNIVERSITY در کشور فنلاند علی‌رغم عمر کوتاه حدود ۶۲ ساله این دانشگاه نسبت به دانشگاه‌های دیگر معتبر دنیا، توانسته است با تمرکز بر موضوعات کسب و کار به شکل تخصصی در حوزه کارآفرینی بین‌المللی و بین‌المللی سازی کسب و کارهای کوچک و متوسط، بعنوان دومین دانشگاه UNIVERSITY OF KENT بعنوان سومین سازمان از نظر تولیدات علمی در حوزه مربوطه می‌باشد که رتبه جهانی این دانشگاه ۴۹۱ می‌باشد. مطابق با اطلاعات این وب‌سایت رتبه‌بندی هر دو دانشگاه اول از نظر رتبه‌بندی پژوهشی در دنیا در ۲ سال اخیر رشد رتبه داشته‌اند، و در حوزه مربوطه هر دو به ترتیب با ۳۰، ۲۷ مطالعه با فاصله از سایر سازمان و همچنین دانشگاه در صدر سازمان‌های علمی پیرامون حوزه مورد نظر در ۱۰ موسسه برتر قرار دارند. از طرفی در نمودار خطی که روند رشد تولیدات علمی موسسات علمی را نشان می‌دهند همچنان ملاحظه می‌شود که دو دانشگاه تهران و دانشگاه LUT و دانشگاه‌های با بالاترین نرخ رشد تولید علمی پیرامون کارآفرینی بین‌المللی را رقم زده‌اند.

شکل ۶. روند خطی رشد تولید علمی کارآفرینی بین‌المللی با ریکرد قابلیت‌های پویا در سازمان‌ها و دانشگاه‌ها

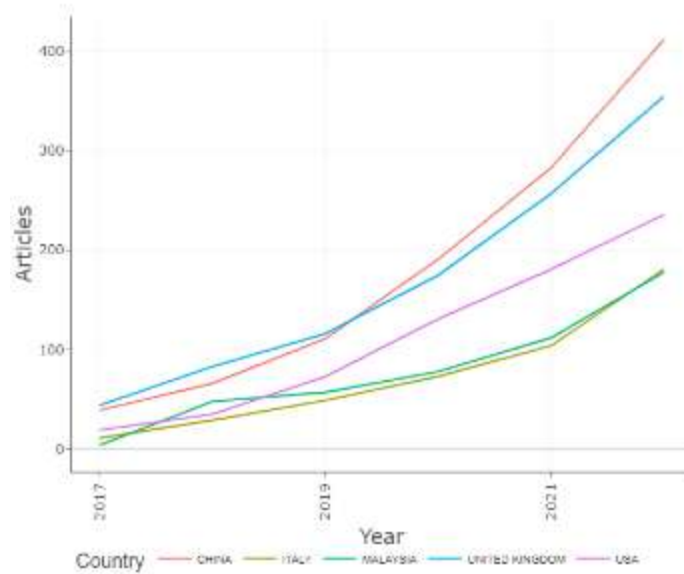
با توجه به اطلاعات جدول زیر مشاهده می‌شود که کشورهای چین، انگلستان، آمریکا، اسپانیا و ایتالیا، بیشترین تولیدات علمی دارا بوده‌اند. اما این تعداد اسناد تولید شده در دو کشور اول است که با فاصله بسیار زیاد از کشورهای برتر دیگر قرار دارد. به عبارتی نمودار ۷ نشان می‌دهد که ۳۳۷ سند تولیدی از کشور چین، ۳۲۱ سند تولیدی کشور انگلستان و ۲۰۲ سند تولیدی از کشور آمریکا است. بنابراین با در نظر گیری تکرار و فراوانی‌ها تولیدات علمی، کشور چین در حوزه کارآفرینی بین‌المللی، قابلیت‌های پویا و بازارهای نوظهور بالاتر از ۹ کشور برتر دیگر قرار دارد.

جدول ۶. ۱۰ کشور برتر با بیشترین تولید علمی در حوزه مورد نظر

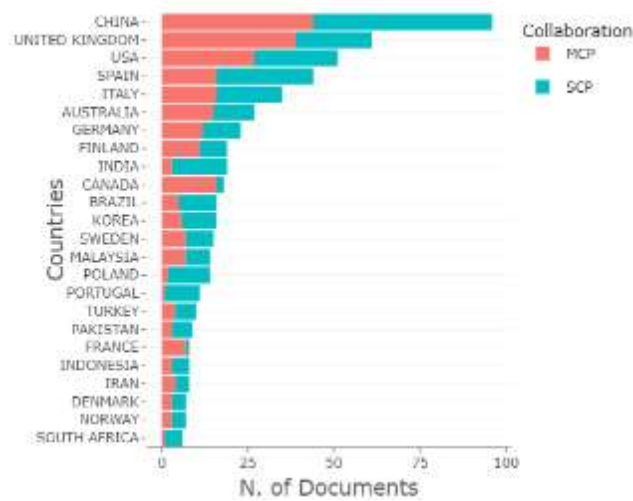
region	Freq	region	Freq
CHINA	۳۳۷	AUSTRALIA	۱۱۱
UK	۳۲۱	MALAYSIA	۱۰۳
USA	۲۰۲	BRAZIL	۸۷
ITALY	۱۶۹	FINLAND	۸۶
SPAIN	۱۶۸	INDIA	۸۰

نمودار ۷ نشان می‌دهد که به ترتیب کشورهای چین و انگلستان با شدت بیشتری روند رو به رشد تولید مقالات را رقم زده‌اند. از طرف دیگر به عنوان اطلاعاتی مضاعف پیرامون تاثیر کشورها برتر نباید از همکاری آن‌ها با یکدیگر چشم‌پوشی کرد. مشارکت محققان کشورهای مختلف

در یک مطالعه نشان می‌دهد که آن مطالعات در سطح بالایی قرار دارند و می‌توانند فرصت‌های مطالعات بین‌المللی آتی را هموار سازند. مطالعات تک کشوری^۱ و مطالعات چند کشوری^۲ بین‌المللی در نمودار ۸ برای ۲۰ کشور اول دیده می‌شود.

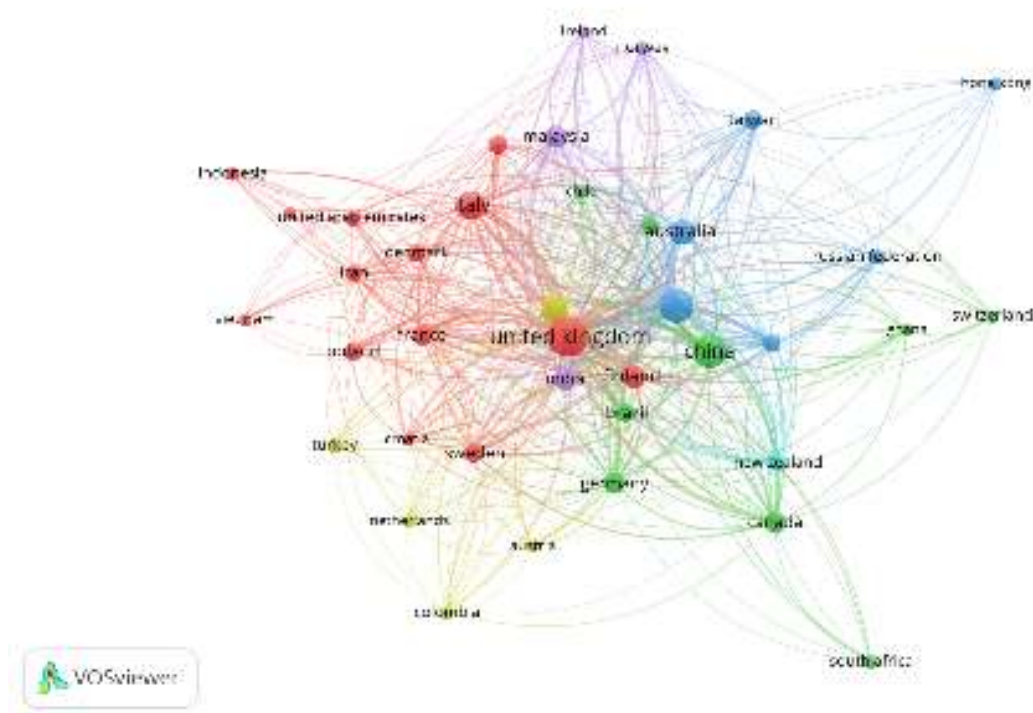
شکل ۷. روند خطی رشد تولید علمی حوزه کارآفرینی بین‌المللی در کشورها

شکل ۸. همکاری نویسندگان کشورهای مختلف

^۱ single country publications (SCP)

^۲ multiple country publications (MCP)

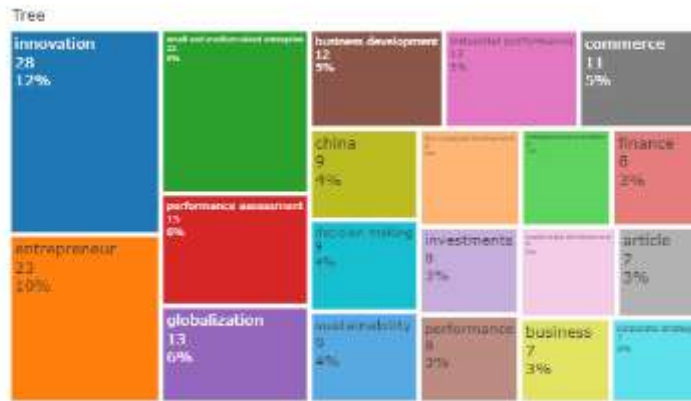

شکل ۹. همکاری کشورهای مختلف

نمودار ۹ نشان می‌دهد که انگلستان با ۳۸ همکاری بین‌المللی که با کشورهای آمریکا، فنلاند، اسپانیا، ایتالیا، مالزی، کانادا در حوزه کارآفرینی بین‌المللی انجام شده است در صدر این لیست قرار دارد، کشورهای در حال توسعه این چینی علی‌رغم تعداد تولیدات اندک برای اطمینان از انتشار این مقالات در ژورنال‌های معتبر و مورد استناد قرار گرفتن مطالعاتشان، آن‌ها را در قالب مطالعات با همکاری بین‌المللی به چاپ می‌رسانند. از طرفی دلیل دیگر این همکاری‌ها با کشورهای دیگر دارا بودن همکاران با زبان انگلیسی و نیز دریافت فرصت‌های مطالعاتی برای آینده را می‌توان حدس زد.

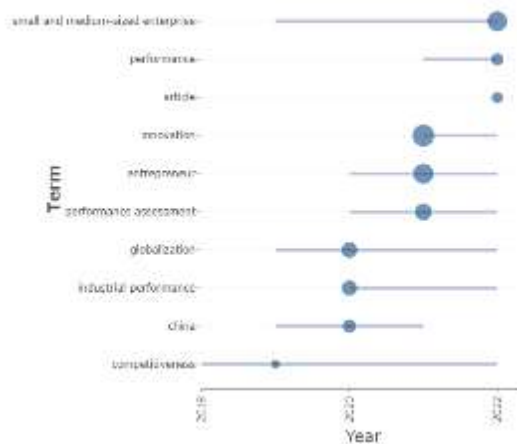
تحلیل واژگان

کلمات کلیدی یک مقاله متمایز هستند، زیرا آن‌ها بر اساس نظر یک نویسنده نوشته می‌شوند و محقق احساس می‌کند آن‌ها مهم‌ترین کلمات در مقاله‌اش را نشان می‌دهد. اما در ترکیب و اشتراک‌گیری از آن‌ها حتی می‌توانند روشن کنند که کدام موضوعات تحقیقاتی در یک زمینه محبوب و یا کمتر مورد توجه است.

شکل ۱۰. تحلیل کلید واژه ها

هر خانه یک کلمه کلیدی منحصر به فرد را نشان می‌دهد و اندازه آن اهمیت و وزن را در ۹۰۸ پژوهش نشان می‌دهد. نوآوری بیشترین سهم را با ۱۲٪ درصد دارا است. بطوری که گفته می‌شود عصر حاضر عصر نوآوری است (لی، تریمی، ۲۰۲۱). این بزرگترین دلیل بر رشد نوآوری در همه رشته‌های مربوط به کسب و کار عبارتی همه کسب و کارها ناگزیر به روی آوردن به نوآوری در همه ابعاد کسب و کار هستند. نمودار ۱۱ نشان می‌دهد که واژگانی چون کسب و کارهای کوچک و متوسط با سهم ۹٪ بعنوان دومین واژه از اهمیت بسزایی برخوردار است. واژه ارزیابی عملکرد با سهم ۶٪، جهانی‌سازی ۶٪ و توسعه کسب و کار با ۵٪ بیشترین سهم از مطالعات این حوزه به خود اختصاص داده‌اند.

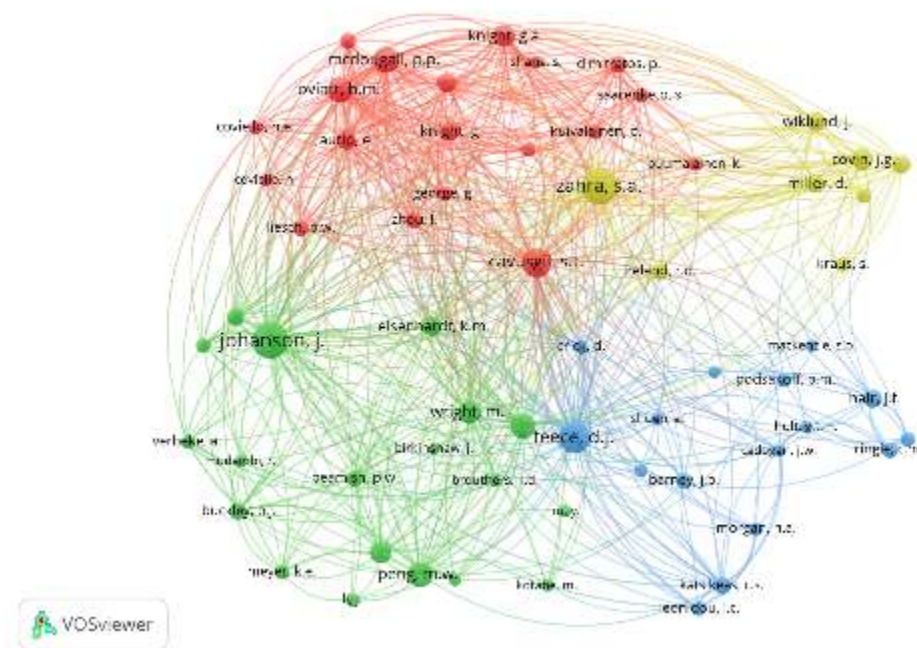

شکل ۱۱. روند حرکت کلید واژه‌ها در طول زمان با محاسبه وزن موضوعات

تحلیل شبکه و نقشه برداری علمی کتاب سنجی

نقشه‌برداری علمی توسعه و کاربرد تکنیک‌های محاسباتی برای تجسم، تحلیل و مدل‌سازی طیف وسیعی از فعالیت‌های علمی و فناوری به طور کلی است.

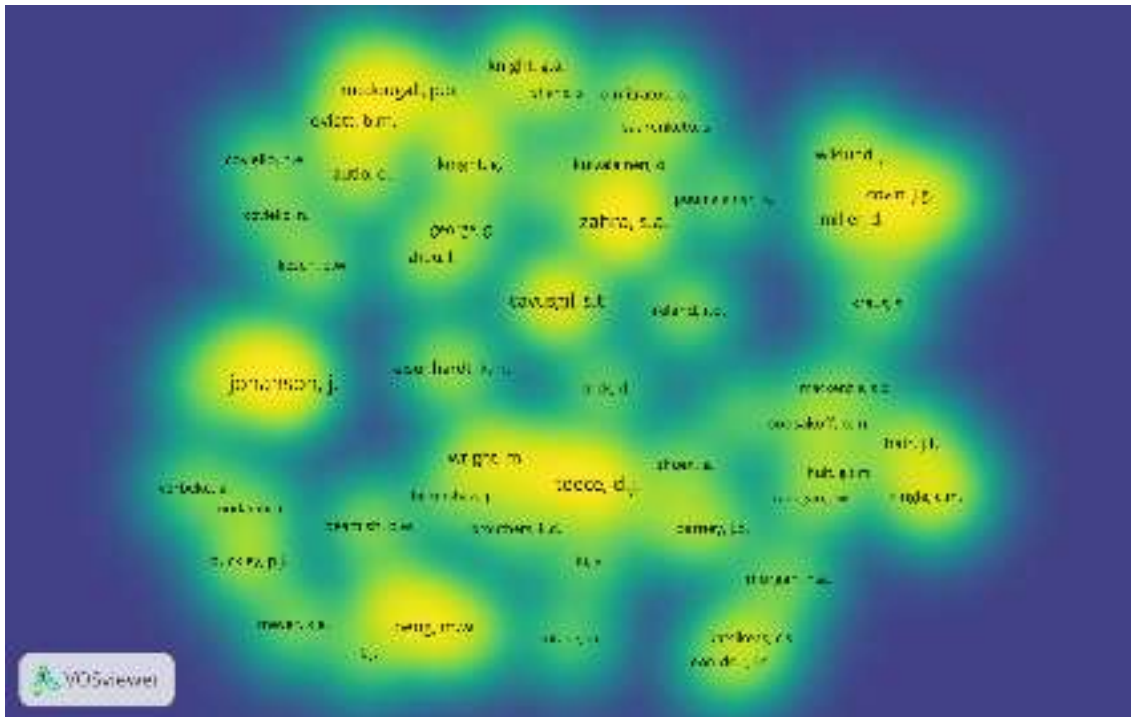
می‌باشد، که ضخیم ترین لینک‌ها با بین‌المللی سازی^۱، کارآفرینی بین‌المللی^۲ و قابلیت‌های پویا^۳ می‌باشد، خوشه سوم با رنگ سبز با مرکزیت قابلیت‌های پویا و متعاقب آن کارآفرینی بین‌المللی^۴ می‌باشد که این خوشه مفاهیم، کارهای مخاطره‌پذیر بین‌المللی^۵، جهانی زاد^۶، مرور سیستماتیک ادبیات^۷، بین‌المللی سازی^۸ در خود جای داده است و کارآفرینی بین‌المللی با کسب و کارهای کوچک و متوسط، بین‌المللی سازی، گرایش کارآفرینانه و کسب و بیشترین ضخامت را دارند، خوشه چهارم بین‌المللی سازی^۹ با رنگ آبی در مرکزیت این خوشه قرار دارد، در این خوشه عملکرد^{۱۰}، کارآفرینی^{۱۱}، بازارهای نوظهور^{۱۲} کسب و کارهای کوچک و متوسط^{۱۳}، شبکه‌ها^{۱۴} و چین^{۱۵} نیز وجود دارند که بیشترین فراوانی را با کسب و کارهای کوچک و متوسط و نوآوری و همچنین با گرایش کارآفرینانه و کارآفرینی بین‌المللی دارد.

شکل ۱۳. شبکه هم نویسندگی مولفین اسناد حوزه کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا

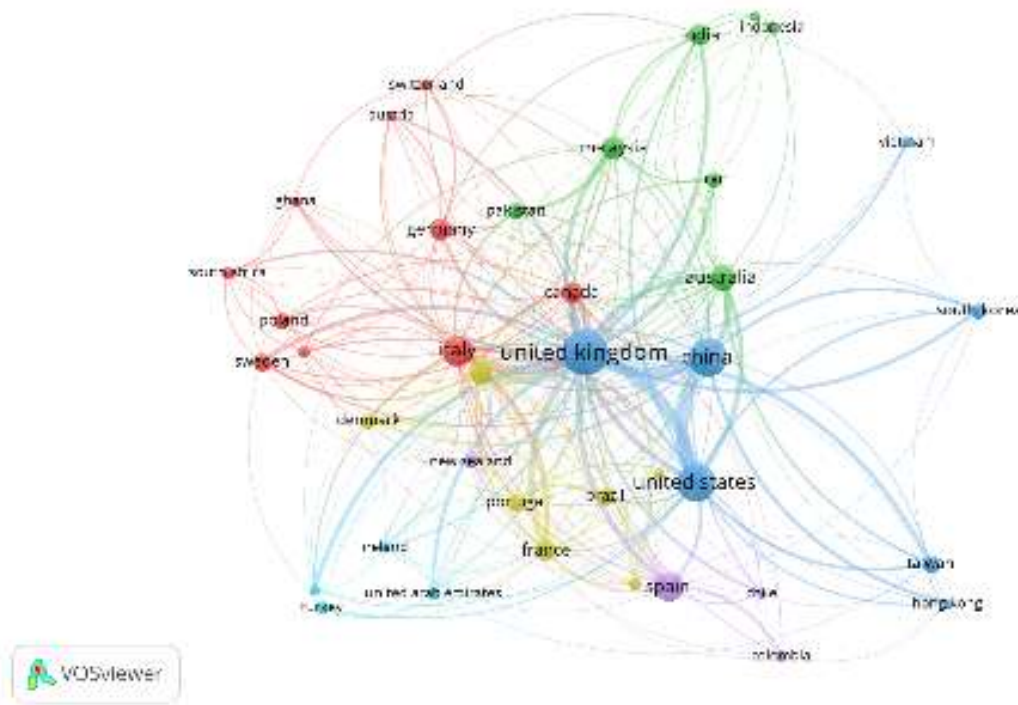
- 1 Internationalization
- 2 international entrepreneurship
- 3 Dynamic capabilities
- 4 International entrepreneurship
- 5 International new venture
- 6 Born global
- 7 Systematic Literature review
- 8 internationalisation
- 9 internationalization
- 10 Performance
- 11 Entrepreneurship
- 12 emerging markets
- 13 Small and medium-sized enterprises
- 14 Networks
- 15 chin

شبکه هم‌نویسندگان مطابق با شکل فوق به ترتیب با بیشترین خط اتصال (لینک) شاکر الزهرا^۱ در مرکزیت خوشه زرد رنگ قرار دارد با توجه به تولیدات علمی این محقق مفاهیم کارآفرینی می‌باشد، در خوشه سبز، جوهانسون^۲ در مرکز آن با بیشترین لینک قرار دارد که این محقق از پیشگامان تئوری بین‌المللی‌سازی می‌باشد، و کاواسگیل^۳ در مرکز خوشه قرمز به همراه اویات^۴ و مک دوگال^۵ قرار دارند، که این محققان در حوزه شرکت‌های جهانی‌زاد و کارآفرینی بین‌المللی تحقیقات موثری را انجام داده‌اند، در خوشه آبی با محوریت آقای دیوید تیس^۶ قرار دارد که نشان‌دهنده مطالعات در زمینه قابلیت‌های پویا و مفاهیم نزدیک به این حوزه را نشان می‌دهد.

شکل ۱۴. چگالی هم‌نویسندگی مولفین اسناد حوزه کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا

¹ Shaker al Zahra
² Johansson
³ Cavusgil.s.t
⁴ Oviatt.b.m
⁵ McDougall.p.p
⁶ David Teece

شکل ۱۵. شبکه میزان همکاری بین کشورها

شکل ۱۵ نقشه‌های همکاری کشورهای تولیدکننده مقاله پیرامون کارآفرینی بین‌المللی، قابلیت‌های پویا و بازارهای نو ظهور نشان داده است. فقط کشورهای دارای حداقل ۱۰ سند روی نقشه نشان داده شده‌اند. می‌توان مشاهده کرد که یک همکاری تثبیت شده بین انگلستان با چین، آمریکا، اسپانیا، ایتالیا، کانادا، فنلاند، مالزی، سوئد، هند، استرالیا و ایران وجود دارد، همانطور که توسط خط ضخیم اتصال دو کشور نشان داده می‌شود. آمریکا همچنین با فرانسه و ایتالیا همکاری خوبی دارد. اگر چه همکاری‌های دیگری نیز هر چند کم‌رنگ‌تر بین کشورهای دیگر باز هم با انگلستان، آمریکا، ایتالیا و اسپانیا مشهود است. معیارها و رویکرد اتخاذ شده در مطالعه حاضر ممکن است محدودیت‌های بالقوه‌ای داشته باشد:

- (۱) جستجوی انجام شده برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی به دلیل تعداد زیادی از اسناد انتخاب شده اجازه خواندن و تجزیه و تحلیل مقاله را نمی‌دهد.
- (۲) پروتکل با تمرکز بر معیارهای مشخصی مانع از ورود بسیاری از تحقیقات به سبد تحلیل و نیز خروج دسته بزرگی از تحقیقات از سبد تحلیل می‌شود.
- (۳) فقط از یک پایگاه داده استفاده شده است که ممکن است منجر به از دست رفتن برخی اطلاعات شود.
- (۴) استفاده از عنوان، چکیده و کلمات کلیدی انگلیسی زبان باعث از دست رفتن اطلاعات می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش کتاب‌سنجی نشان داد که حوزه کارآفرینی بین‌المللی با رویکرد قابلیت‌های پویا در بازارهای نوظهور طی بازه زمانی مورد بررسی از رشد کمی و کیفی قابل توجهی برخوردار بوده است. نرخ رشد سالانه تولیدات علمی و افزایش تعداد اسناد منتشرشده بیانگر آن است که این حوزه به تدریج از یک زمینه نسبتاً تخصصی به یکی از جریان‌های اصلی پژوهشی در مدیریت و کارآفرینی تبدیل شده است. این نتیجه با شواهدی همسو است که نشان می‌دهد رشد موضوعی یک حوزه معمولاً با افزایش اثرگذاری استنادی آن همراه می‌شود، هرچند این رابطه همواره خطی و ساده نیست (Sjögarde & Didegah, 2022). افزایش حجم تولیدات علمی را می‌توان بازتابی از اهمیت فزاینده کارآفرینی بین‌المللی در پاسخ به جهانی‌شدن، دیجیتالی‌شدن و ناپایداری محیط‌های رقابتی دانست؛ شرایطی که ضرورت توسعه قابلیت‌های پویا را برای بنگاه‌ها، به‌ویژه در اقتصادهای نوظهور، دوچندان کرده است (Lee & Trimi, 2021; Reuber et al., 2018).

یکی از یافته‌های محوری این مطالعه، تغییر تدریجی کانون پژوهش‌ها از بازارهای توسعه‌یافته به سمت بازارهای نوظهور بود. اگرچه کشورهای توسعه‌یافته همچنان سهم بالایی در تولید دانش دارند، اما داده‌های کتاب‌سنجی نشان می‌دهد که کشورهایی مانند چین، هند و دیگر اقتصادهای نوظهور به بازیگران مهمی در این حوزه تبدیل شده‌اند. این الگو با نتایج مطالعات پیشین هم‌راستا است که تأکید می‌کنند بخش عمده‌ای از پژوهش‌های اولیه کارآفرینی بین‌المللی در بستر اقتصادهای توسعه‌یافته شکل گرفته، در حالی که پویایی‌ها، محدودیت‌ها و فرصت‌های بازارهای نوظهور نیازمند چارچوب‌های تحلیلی متفاوتی است (Dabić et al., 2020; Paul et al., 2017). تمرکز فزاینده بر این بازارها را می‌توان ناشی از رشد سریع بنگاه‌های کوچک و متوسط، افزایش نقش نوآوری و همچنین فشارهای نهادی و رقابتی دانست که بنگاه‌ها را به جست‌وجوی فرصت‌های فرامرزی سوق می‌دهد (Hallbäck & Gabrielsson, 2013; Zahra & George, 2002).

تحلیل خوشه‌های مفهومی نشان داد که ادبیات موجود عمدتاً حول چهار محور اصلی سازمان یافته است: نوآوری، قابلیت‌های پویا، کارآفرینی بین‌المللی و کسب‌وکارهای کوچک و متوسط. این هم‌نشینی مفاهیم نشان‌دهنده آن است که پژوهشگران به‌طور فزاینده‌ای کارآفرینی بین‌المللی را نه صرفاً به‌عنوان یک تصمیم ورود به بازار خارجی، بلکه به‌عنوان فرایندی پویا و مبتنی بر نوآوری و بازیگربندی منابع تحلیل می‌کنند. این نتیجه با دیدگاه‌های نظری مبتنی بر رشد و منابع که ریشه در آثار کلاسیک دارد هم‌خوانی دارد (Penrose, 1959) و در عین حال با بازنگری‌های جدید مدل‌های بین‌المللی‌سازی که بر یادگیری و شبکه‌ها تأکید دارند همسو است (Johanson & Vahlne, 2009). همچنین، برجستگی نوآوری در شبکه مفهومی یافته‌ها با مطالعاتی هم‌راستا است که عصر حاضر را عصر نوآوری همگرا و دیجیتال می‌دانند و نقش آن را در ایجاد مزیت رقابتی پایدار برجسته می‌کنند (Lee & Trimi, 2021; Sapiro, 2024).

در سطح عملکردی، نتایج نشان داد که بخش قابل توجهی از تولیدات علمی از طریق همکاری‌های چندنویسنده و بین‌المللی شکل گرفته است. این الگو بیانگر ماهیت میان‌رشته‌ای و پیچیده حوزه کارآفرینی بین‌المللی و قابلیت‌های پویا است؛ حوزه‌ای که تلفیقی از مدیریت استراتژیک، کارآفرینی، اقتصاد و مطالعات نوآوری را در بر می‌گیرد. پژوهش‌های پیشین نیز تأکید کرده‌اند که همکاری‌های علمی بین‌المللی می‌تواند به افزایش کیفیت پژوهش و گسترش دامنه اثرگذاری آن منجر شود، هرچند این همکاری‌ها اغلب تحت تأثیر ساختارهای نهادی و دسترسی به منابع علمی قرار دارند (González-Alcaide, 2021; Martín-Martín et al., 2021). در این چارچوب، نقش پایگاه‌های استنادی بزرگ مانند اسکوپوس در تسهیل دیده‌شدن پژوهش‌ها و شکل‌دهی به شبکه‌های علمی برجسته می‌شود (Schotten et al., 2017; Wang et al., 2020).

از منظر روش‌شناختی، یافته‌های این پژوهش نشان داد که مطالعات کتاب‌سنجی به ابزاری رایج برای مرور و تحلیل حوزه‌های دانشی نوظهور تبدیل شده‌اند. این نتیجه با روند کلی علوم مدیریت و مهندسی هم‌راستاست که در آن تحلیل‌های مبتنی بر داده‌های استنادی برای ترسیم نقشه‌های علمی و شناسایی روندهای پژوهشی به‌طور گسترده به‌کار گرفته می‌شوند (Aria & Cuccurullo, 2017; Han et al., 2020; Janik et al., 2020). با این حال، هم‌زمان با گسترش این رویکردها، نقدهایی نیز نسبت به اتکای بیش از حد بر شاخص‌های کمی مطرح شده است. پژوهشگران متعددی هشدار داده‌اند که شاخص‌های استنادی لزوماً معادل کیفیت پژوهش نیستند و ممکن است تحت تأثیر عوامل ساختاری و راهبردهای انتشار مجلات قرار گیرند (Abramo & D'Angelo, 2016; Aksnes et al., 2019; Archambault & Larivière, 2009). نتایج این مطالعه نیز این دغدغه را تقویت می‌کند، زیرا نشان می‌دهد تمرکز بر تعداد استنادات باید با تحلیل محتوایی و نظری تکمیل شود.

یافته‌های این پژوهش همچنین نشان می‌دهد که پیوند میان کارآفرینی بین‌المللی و موضوعاتی نظیر آموزش کارآفرینی، تاب‌آوری سازمانی و نوآوری اجتماعی در سال‌های اخیر تقویت شده است. این روند بازتابی از توجه فزاینده به عوامل انسانی، روان‌شناختی و نهادی در موفقیت بنگاه‌ها، به‌ویژه در بازارهای نوظهور است (Damoah, 2025; Mahamat et al., 2025). همچنین، مطالعات جدید بر نقش آموزش و توسعه مهارت‌های کارآفرینانه در شکل‌گیری نیت کارآفرینانه و بهبود عملکرد بنگاه‌ها تأکید دارند (McNeil, 2025; Overwien et al., 2024; Widodo et al., 2025). این یافته‌ها نشان می‌دهد که ادبیات حوزه به سمت رویکردی جامع‌تر در حال حرکت است که در آن قابلیت‌های فردی، سازمانی و نهادی به‌صورت یکپارچه مورد توجه قرار می‌گیرند.

در مجموع، نتایج این پژوهش تصویری نسبتاً منسجم از ساختار دانشی حوزه کارآفرینی بین‌المللی با رویکرد قابلیت‌های پویا ارائه می‌دهد و نشان می‌دهد که این حوزه در حال گذار از تمرکز صرف بر اقتصادهای توسعه‌یافته به سوی تحلیل‌های زمینه‌مند در بازارهای نوظهور است.

این گذار نه تنها از نظر جغرافیایی، بلکه از حیث مفهومی و روش‌شناختی نیز قابل مشاهده است و بیانگر بلوغ تدریجی این جریان پژوهشی است (Dabić et al., 2020; Sjögarde & Didegah, 2022).

با وجود یافته‌های معنادار، این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه است. نخست، تحلیل‌ها صرفاً بر اسناد نمایه‌شده در یک پایگاه استنادی متمرکز بوده و ممکن است بخشی از تولیدات علمی منتشرشده در پایگاه‌ها یا مجلات دیگر در تحلیل لحاظ نشده باشد. دوم، رویکرد کتاب‌سنجی به‌طور ذاتی بر داده‌های کمی استوار است و امکان تحلیل عمیق محتوای مفهومی مقالات را به‌صورت مستقیم فراهم نمی‌کند. سوم، محدودیت‌های مرتبط با زبان انتشار و ساختار استنادی مجلات می‌تواند بر نتایج اثرگذار باشد.

پژوهش‌های آینده می‌توانند با ترکیب روش‌های کتاب‌سنجی و مرورهای نظام‌مند کیفی، درک عمیق‌تری از تحول مفهومی حوزه کارآفرینی بین‌المللی ارائه دهند. همچنین، تمرکز بر مقایسه تطبیقی بازارهای نوظهور مختلف و بررسی نقش عوامل نهادی، فرهنگی و دیجیتال در شکل‌دهی قابلیت‌های پویا می‌تواند مسیرهای پژوهشی جدیدی بگشاید. به‌کارگیری داده‌های طولی و تحلیل شبکه‌های پویای همکاری علمی نیز می‌تواند به فهم بهتر روندهای آتی کمک کند.

برای سیاست‌گذاران و مدیران، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در توسعه قابلیت‌های پویا، نوآوری و آموزش کارآفرینی می‌تواند نقش کلیدی در موفقیت بین‌المللی بنگاه‌ها ایفا کند. دانشگاه‌ها و نهادهای پژوهشی نیز می‌توانند با تقویت همکاری‌های بین‌المللی و میان‌رشته‌ای، به ارتقای کیفیت و اثرگذاری پژوهش‌ها کمک کنند. در نهایت، کارآفرینان و مدیران بنگاه‌ها می‌توانند از یافته‌های این حوزه برای طراحی راهبردهای انعطاف‌پذیر و مبتنی بر یادگیری در مواجهه با عدم قطعیت‌های بازارهای جهانی بهره ببرند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

موازین اخلاقی

در تمامی مراحل پژوهش حاضر اصول اخلاقی مرتبط با نشر و انجام پژوهش رعایت گردیده است.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش ما را همراهی کردند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

Extended Abstract

Introduction

International entrepreneurship has evolved into a central field of inquiry within management and entrepreneurship research as firms increasingly pursue opportunities beyond national borders in highly volatile and competitive environments. Early theoretical foundations emphasized firm growth and the role of internal resources, highlighting how managerial capabilities and accumulated knowledge shape expansion trajectories (Penrose, 1959). Subsequent developments in internationalization theory reframed foreign market entry as a gradual learning process embedded in networks of relationships rather than a single strategic choice (Johanson & Vahlne, 2009). Building on these foundations, international entrepreneurship emerged as a distinct domain concerned with the identification, evaluation, and exploitation of cross-border opportunities, often under conditions of uncertainty and resource constraints (Oviatt & McDougall, 2005; Zahra & George, 2002).

In parallel, the concept of dynamic capabilities gained prominence as a framework for explaining how firms adapt, reconfigure resources, and sustain competitive advantage in rapidly changing environments. The integration of dynamic capabilities into international entrepreneurship research has provided a richer explanation of how firms—particularly small and medium-sized enterprises—can overcome liabilities of foreignness and outsidership in global markets (Reuber et al., 2018). This integration has become increasingly salient in emerging markets, where institutional volatility, technological disruption, and intense competition place additional demands on entrepreneurial firms (Dabić et al., 2020; Paul et al., 2017).

At the same time, digital transformation and convergence innovation have reshaped entrepreneurial processes and international market access, enabling firms from emerging economies to internationalize more rapidly and creatively (Lee & Trimi, 2021). These developments have coincided with a sharp growth in scholarly output, resulting in a fragmented and rapidly expanding body of literature. To address such complexity, bibliometric and science-mapping approaches have been widely adopted to synthesize knowledge, identify intellectual structures, and trace research trajectories across disciplines (Godin, 2006; Tranfield et al., 2003). Bibliometric studies have proven particularly useful in management and entrepreneurship research, offering systematic insights into publication trends, collaboration networks, and conceptual clusters (Aria & Cuccurullo, 2017; Janik et al., 2020).

Despite the proliferation of reviews, prior work suggests that international entrepreneurship research has historically been dominated by studies conducted in developed economies, leaving emerging markets comparatively underexplored (Jones et al., 2011; Paul et al., 2017). Recent evidence, however, points to a shift in this pattern, with emerging markets gaining visibility in global research networks (Sjögårde & Didegah, 2022). Against this backdrop, a comprehensive bibliometric assessment focusing explicitly on international entrepreneurship and dynamic capabilities in emerging markets is warranted to clarify the past evolution, current state, and future directions of the field (Basílio et al., 2022; González-Alcaide, 2021).

Methods and Materials

This study employed a descriptive–analytical bibliometric design to map the intellectual structure and evolution of research on international entrepreneurship and dynamic capabilities in emerging markets. A comprehensive dataset of scholarly documents published between 2017 and 2022 was retrieved from a major international citation database using a structured search strategy. Only peer-reviewed journal articles and review papers were included to ensure the quality and consistency of the data.

The analysis was conducted in several stages. First, performance analysis was used to examine publication growth, authorship patterns, journal productivity, institutional contributions, and country-level outputs. Second, science-mapping techniques were applied to identify conceptual structures through keyword co-occurrence analysis, co-authorship networks, and collaboration patterns. Specialized bibliometric software packages were used to process and visualize the data, enabling the identification of clusters, trends, and relational structures within the literature.

Findings

The results revealed a substantial and sustained growth in publications on international entrepreneurship and dynamic capabilities in emerging markets over the study period, indicating increasing scholarly attention to the topic. Annual publication output showed a clear upward trajectory, reflecting both the maturation of the field and heightened interest in emerging market contexts.

Authorship analysis demonstrated a strong prevalence of multi-authored papers, suggesting that research in this area is highly collaborative and interdisciplinary. International co-authorship was particularly prominent, highlighting the globalized nature of knowledge production and the integration of scholars from both developed and emerging economies.

At the journal level, a relatively small group of high-impact journals accounted for a significant proportion of the total publications, while a long tail of journals contributed smaller numbers of articles. This pattern underscores the concentration of influential research within a limited set of outlets alongside broader dissemination across diverse journals.

Country-level analysis showed that while developed economies continued to play a major role in knowledge production, emerging markets—most notably China—had become leading contributors in terms of publication volume. Other emerging economies also displayed growing research activity, signaling a diversification of geographic perspectives within the field.

Keyword co-occurrence analysis identified four major conceptual clusters. The first cluster centered on innovation and competitive advantage, emphasizing export performance, human capital, and institutional contexts. The second cluster focused on small and medium-sized enterprises, entrepreneurial orientation, and firm performance. The third cluster revolved around dynamic capabilities and international entrepreneurship, including themes such as born globals and international new ventures. The fourth cluster highlighted

internationalization processes, networks, and emerging market dynamics. Together, these clusters illustrate the multidimensional and interconnected nature of the research landscape.

Discussion and Conclusion

The findings provide clear evidence that research on international entrepreneurship and dynamic capabilities in emerging markets has entered a phase of accelerated growth and conceptual consolidation. The observed shift in scholarly attention toward emerging economies reflects broader transformations in the global economy, where firms from these contexts increasingly participate in and shape international markets. The prominence of China and other emerging economies in publication output suggests not only rising research capacity but also the growing relevance of these contexts for theory development.

The identification of distinct yet interconnected conceptual clusters indicates that the field has moved beyond fragmented inquiry toward a more integrated understanding of how innovation, dynamic capabilities, and entrepreneurial action interact in international contexts. In particular, the strong linkage between dynamic capabilities and international entrepreneurship underscores the importance of adaptability, learning, and resource reconfiguration as central mechanisms for successful internationalization.

From a methodological perspective, the widespread use of collaborative research and the concentration of publications in leading journals point to increasing professionalization and global integration of the field. At the same time, the reliance on bibliometric indicators highlights the need for cautious interpretation, as quantitative measures alone cannot fully capture theoretical depth or contextual nuance.

Overall, this extended abstract demonstrates that international entrepreneurship research, when examined through the lens of dynamic capabilities and emerging markets, reveals a vibrant and evolving knowledge domain. The study contributes by offering a comprehensive synthesis of recent developments, clarifying intellectual structures, and highlighting emerging trends. By mapping past and present research trajectories, it provides a foundation for future theoretical refinement and empirical exploration, while also offering practical insights for scholars, policymakers, and practitioners engaged in fostering entrepreneurial internationalization in dynamic and uncertain environments.

References

- Abramo, G., & D'Angelo, C. A. (2016). A farewell to the MNCS and like size-independent indicators. *Journal of Informetrics*, 10(2), 646-651. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2016.04.006>
- Aksnes, D. W., Langfeldt, L., & Wouters, P. (2019). Citations, Citation Indicators, and Research Quality: An Overview of Basic Concepts and Theories. *Sage Open*, 9(1), 2158244019829575. <https://doi.org/10.1177/2158244019829575>
- Archambault, É., & Larivière, V. (2009). History of the journal impact factor: Contingencies and consequences. *Scientometrics*, 79(3), 635-649. <https://doi.org/10.1007/s11192-007-2036-x>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Basílio, M. P., Pereira, V., Costa, H. G., Santos, M., & Ghosh, A. (2022). A systematic review of the applications of multi-criteria decision aid methods (1977-2022). *Electronics*, 11(11), 1720. <https://doi.org/10.3390/electronics11111720>
- Cable, D. M., & DeRue, D. S. (2002). The convergent and discriminant validity of subjective fit perceptions. *Journal of Applied Psychology*, 87(5), 875-884. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.87.5.875>

- Chervona, L., & Бондаренко, Н. (2025). Theoretical Foundations of Innovative Development of Student Entrepreneurship. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*(19), 135-147. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2025-19-135-147>
- Dabić, M., Maley, J., Dana, L. P., Novak, I., Pellegrini, M. M., & Caputo, A. (2020). Pathways of SME internationalization: a bibliometric and systematic review. *Small Business Economics*, 55, 705-725. <https://doi.org/10.1007/s11187-019-00181-6>
- Damoah, O. B. O. (2025). The effect of organizational resilience on the survival of SME exporters: The Role Of Entrepreneur Resilience And Environmental Turmoil. *Journal of International Entrepreneurship*, 1-32. <https://doi.org/10.1007/s10843-025-00372-1>
- Farrell, A. M. (2010). Insufficient discriminant validity: A comment on Bove, Pervan, Beatty, and Shiu (2009). *Journal of Business Research*, 63(3), 324-327. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2009.05.003>
- Godin, B. (2006). On the origins of bibliometrics. *Scientometrics*, 68(1), 109-133. <https://doi.org/10.1007/s11192-006-0086-0>
- González-Alcaide, G. (2021). Bibliometric studies outside the information science and library science field: uncontrollable or uncontrollable? *Scientometrics*, 126(8), 6837-6870. <https://doi.org/10.1007/s11192-021-04061-3>
- Hallböck, J., & Gabriellson, P. (2013). Entrepreneurial marketing strategies during the growth of international new ventures originating in small and open economies. *International Business Review*, 22(6), 1008-1020. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2013.02.006>
- Han, J., Kang, H. J., Kim, M., & Kwon, G. H. (2020). Mapping the intellectual structure of research on surgery with mixed reality: Bibliometric network analysis (2000-2019). *Journal of biomedical informatics*, 109, 103516. <https://doi.org/10.1016/j.jbi.2020.103516>
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115-135. <https://doi.org/10.1007/s11747-014-0403-8>
- Janik, A., Ryszko, A., & Szafraniec, M. (2020). Scientific landscape of smart and sustainable cities literature: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 12(3). <https://doi.org/10.3390/su12030779>
- Johanson, J., & Vahlne, J. E. (2009). The Uppsala internationalization process model revisited: From liability of foreignness to liability of outsidership. *Journal of International Business Studies*, 40(9), 1411-1431. <https://doi.org/10.1057/jibs.2009.24>
- Jones, M. V., Coviello, N., & Tang, Y. K. (2011). International entrepreneurship research (1989-2009): a domain ontology and thematic analysis. *Journal of Business Venturing*, 26(6), 632-659. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2011.04.001>
- Lee, S. M., & Trimi, S. (2021). Convergence innovation in the digital age and in the COVID-19 pandemic crisis. *Journal of Business Research*, 123, 14-22. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.09.041>
- Mahamat, A. A., Vagai, D., & Dana, L. P. (2025). Does entrepreneurs' psychology and organizational resilience of SMEs: empirical findings from Central Africa. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 21(1), 1-15. <https://doi.org/10.1007/s11365-024-01022-z>
- Martín-Martín, A., Thelwall, M., Orduna-Malea, E., & López-Cózar, E. D. (2021). Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus, Dimensions, Web of Science, and OpenCitations' COCI: a multidisciplinary comparison of coverage via citations. *Scientometrics*, 126(1), 871-906. <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03690-4>
- McNeil, N. L. (2025). The Impact of Entrepreneurship Education on the Entrepreneurial Intentions of Economically Disadvantaged Individuals. *International Journal of Business & Management Studies*, 06(09), 26-43. <https://doi.org/10.56734/ijbms.v6n9a4>
- Orme, J. G., Reis, J., & Herz, E. J. (1986). Factorial and discriminant validity of the center for epidemiological studies depression (CES-D) scale. *Journal of Clinical Psychology*, 42(1), 28-33. [https://doi.org/10.1002/1097-4679\(198601\)42:1<28::AID-JCLP2270420104>3.0.CO;2-T](https://doi.org/10.1002/1097-4679(198601)42:1<28::AID-JCLP2270420104>3.0.CO;2-T)
- Overwien, A., Jahnke, L., & Leker, J. (2024). Can entrepreneurship education activities promote students' entrepreneurial intention? *The International Journal of Management Education*, 22(1), 100928. <https://doi.org/10.1016/j.ijme.2023.100928>
- Oviatt, B. M., & McDougall, P. P. (2005). Defining international entrepreneurship and modeling the speed of internationalization. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 29(5), 537-553. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6520.2005.00097.x>
- Paul, J., Parthasarathy, S., & Gupta, P. (2017). Exporting challenges of SMEs: A review and future research agenda. *Journal of World Business*, 52(3), 327-342. <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2017.01.003>
- Penrose, R. (1959). *The apparent shape of a relativistically moving sphere* Mathematical Proceedings of the Cambridge Philosophical Society, Pesta, B., Fuerst, J., & Kirkegaard, E. O. W. (2018). Bibliometric Keyword Analysis across Seventeen Years (2000-2016) of Intelligence Articles. *Journal of Intelligence*, 6(4). <https://doi.org/10.3390/jintelligence6040046>
- Rahimi, E., Heidari, A., & Ghasemi, B. (2024). The Impact of Entrepreneurship-Based Branding on Startup Performance. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior (IJIMOB)*, 4(1), 100-106. <https://doi.org/10.61838/kman.ijimob.4.1.12>
- Reuber, A. R., Knight, G. A., Liesch, P. W., & Zhou, L. (2018). International entrepreneurship: The pursuit of entrepreneurial opportunities across national borders. *Journal of International Business Studies*, 49, 395-406. <https://doi.org/10.1057/s41267-018-0149-5>
- Russell, D., Peplau, L. A., & Cutrona, C. E. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of personality and social psychology*, 39(3), 472-480. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.39.3.472>
- Sapiro, A. (2024). *Entrepreneurship and innovation In Strategic management: Fundamental concepts for decision making and strategy execution*. Cham: Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-55669-2_13
- Schotten, M., el Aisati, M., Meester, W. J. N., Steinginga, S., & Ross, C. A. (2017). A brief history of Scopus: The world's largest abstract and citation database of scientific literature. In *Research Analytics: Boosting University Productivity and Competitiveness through Scientometrics* (pp. 31-58). CRC Press. <https://doi.org/10.1201/9781315155890-3>
- Simpson, J. A., & Gangestad, S. W. (1991). Individual Differences in Sociosexuality: Evidence for Convergent and Discriminant Validity. *Journal of personality and social psychology*, 60(6), 870-883. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.6.870>

- Sitaridis, I., & Kitsios, F. (2024). Digital entrepreneurship and entrepreneurship education: a review of the literature. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 30(2/3), 277-304. <https://doi.org/10.1108/IJEER-01-2023-0053>
- Sjögarde, P., & Didegah, F. (2022). The association between topic growth and citation impact of research publications. *Scientometrics*, 127(4), 1903-1921. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04293-x>
- Sunday, O., Olusola, O., Bamidele, I., & Olalekan, A. (2024). Entrepreneurship skills framework for fostering the employability of industrial technology students. *International Journal of Evaluation and Research in Education (Ijere)*, 13, 1952-1969. <https://doi.org/10.11591/ijere.v13i3.27246>
- Tranfield, D., Denyer, D., & Smart, P. (2003). Towards a Methodology for Developing Evidence-Informed Management Knowledge by Means of Systematic Review. *British Journal of Management*, 14(3), 207-222. <https://doi.org/10.1111/1467-8551.00375>
- Voorhees, C. M., Brady, M. K., Calantone, R., & Ramirez, E. (2016). Discriminant validity testing in marketing: an analysis, causes for concern, and proposed remedies. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 44(1), 119-134. <https://doi.org/10.1007/s11747-015-0455-4>
- Wang, C., Lim, M. K., Zhao, L., Tseng, M. L., Chien, C. F., & Lev, B. (2020). The evolution of Omega-The International Journal of Management Science over the past 40 years: A bibliometric overview. *Omega*, 93, 102098. <https://doi.org/10.1016/j.omega.2019.08.005>
- Watson, D., Weber, K., Assenheimer, J. S., Clark, L. A., Strauss, M. E., & McCormick, R. A. (1995). Testing a Tripartite Model: I. Evaluating the Convergent and Discriminant Validity of Anxiety and Depression Symptom Scales. *Journal of abnormal psychology*, 104(1), 3-14. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.104.1.3>
- Widodo, W., Baswedan, A. R., Suyata, P., & Saputra, W. N. E. (2025). Entrepreneurship Education in Vocational Schools: An Indonesian Model. *International Journal of Evaluation and Research in Education (Ijere)*, 14(1), 373. <https://doi.org/10.11591/ijere.v14i1.32317>
- Wulan, T. S. (2024). Social Entrepreneurship and Impact on Community Empowerment in Indonesia's Coastal Areas. *International Journal of Business Law and Education*, 5(2), 1584-1596. <https://doi.org/10.56442/ijble.v5i2.617>
- Zahra, S. A., & George, G. (2002). International entrepreneurship: The current status of the field and future research agenda. In *Strategic entrepreneurship: Creating a new mindset* (pp. 255-288). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781405164085.ch12>